

Отримано: 02 грудня 2025 р.

Прорецензовано: 03 грудня 2025 р.

Прийнято до друку: 04 грудня 2025 р.

email: natalia.ivanchuk@oa.edu.ua

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0002-1818-3269>

email: myroslava.hontar@oa.edu.ua

DOI: [http://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-39\(67\)-143-150](http://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-39(67)-143-150)

Іванчук Н. В., Гонтар М. В. Десятиліття війни: стан та перспективи економічного зростання України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія» : серія «Економіка» : науковий журнал*. Острог : Вид-во НаУОА, грудень 2025. № 39(67). С. 143–150.

УДК: 338.1 (477)

JEL-класифікатор: O47, O52, E66

Іванчук Наталія Володимирівна,
кандидатка економічних наук, доцентка,
доцентка кафедри фінансів та бізнесу
Національного університету «Острозька академія»
Гонтар Мирослава Валеріївна,
магістрантка
Національного університету «Острозька академія»

ДЕСЯТИЛІТТЯ ВІЙНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано основні макроекономічні показники України у 2014–2024 рр., серед яких: реальний та номінальний ВВП, ВВП на душу населення, середній рівень заробітної плати, рівень безробіття, показники державного боргу, дефіциту та профициту бюджету, рівень тіньової економіки. Досліджено стан зовнішньоекономічної діяльності у розрізі експорту та імпорту, обсяги прямих іноземних інвестицій, кількість суб'єктів господарювання за останні десять років, тенденції розвитку банківської системи. Виокремлено ключові проблеми та чинники негативних тенденцій. Оцінено перспективи економічного зростання України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.

Ключові слова: ВВП, бюджет, економічне зростання, суб'єкти господарювання.

Nataliia Ivanchuk,
PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance and Business,
The National University of Ostroh Academy

Myroslava Hontar,
Master's Student,
The National University of Ostroh Academy

A DECADE OF WAR: THE STATE AND PROSPECTS OF UKRAINE'S ECONOMIC GROWTH

This article analyzes the fundamental macroeconomic indicators of Ukraine from 2014 to 2024, including real and nominal GDP, unemployment rates, public debt, and the prevalence of the shadow economy. The research investigates foreign economic activity, foreign direct investment, and structural shifts within the banking sector over the past decade. It identifies the primary factors driving GDP fluctuations and highlights the systemic risks associated with escalating public debt and shadow economic activity.

A central thesis of the study is the strategic necessity of transforming Ukraine from an agrarian-based economy into a high-tech industrial nation focusing on mechanical engineering, aerospace, and metallurgy. The authors substantiate the need for deep industrialization and the development of powerful human capital to ensure long-term growth and European integration. Furthermore, the investigation identifies critical imbalances in the labor market, specifically the mismatch between educational output and market demand, and notes the concerning reduction in the number of medium-sized enterprises.

Finally, the research outlines comprehensive prospects for post-war recovery. Key areas for development include maintaining financial stability through cooperation with the IMF, attracting international grants, and restoring critical energy and transport infrastructure. Improving the export structure by increasing the share of high value-added goods and fostering public-private partnerships are presented as essential mechanisms for building a resilient, sustainable economy. These findings provide a strategic foundation for navigating the challenges of martial law and achieving economic rebirth.

Keywords: GDP, budget, economic growth, business entities, industrial transformation.

Постановка проблеми. Економіка України за останнє десятиліття постала перед викликами, пов'язаними з початком у 2014 р. збройної агресії РФ на Сході країни, а у 2022 р. – повномасштабного вторгнення, після якого було введено воєнний стан. Унаслідок цього макроекономічна ситуація в Україні була

нестабільною, а фінансова політика держави, насамперед у розрізі фіскальної та монетарної, зазнавала суттєвих змін. Це ми можемо спостерігати і через рекордне збільшення облікової ставки у 2022 р., різке зростання дефіциту та державного боргу, падіння ВВП, збільшення ставки військового збору, припинення діяльності значної кількості суб'єктів господарювання. Попри пережиті економічні кризи, українська економіка все ж продовжує функціонувати, однак аналіз передумов її поточного стану та його оцінка на сучасному етапі, дослідження перспектив економічного зростання є важливими в умовах її повоєнного відновлення та інтеграції в ЄС.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема економічного зростання завжди мала інтерес у науковців з огляду на пріоритетність його забезпечення для держави як одного з ключових індикаторів її розвитку. Суперечності та перспективи економічного зростання на інноваційній основі в Україні досліджував В. М. Геєць [1]. Фактори впливу на економічне зростання за допомогою економетричного моделювання проаналізували О. М. Вільчинська та К. Є. Рум'янцева [2]. Вплив експорту як чинника економічного зростання України в умовах міжнародної інтеграції проаналізувала І. О. Платонова [3]. Макроекономічний стан економіки під час повномасштабної війни оцінили С. Т. Пухир та Н. Я. Юрків. Теоретичними дослідженнями економічного зростання також займалися Дж. Кейнс, А. Сміт, С. Фішер, М. Фрідман та ін. Разом із тим, існує необхідність у подальших розробках напрямів забезпечення економічного зростання в Україні в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в оцінці перспектив економічного зростання України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення на основі комплексного аналізу макроекономічної ситуації в державі за останнє десятиліття.

Виклад основного матеріалу. Ключовим індикатором, що відображає тенденції економіки країни, є динаміка валового внутрішнього продукту (ВВП). Тому оцінку макроекономічної ситуації в Україні розпочнемо з аналізу цього показника (рис. 1).

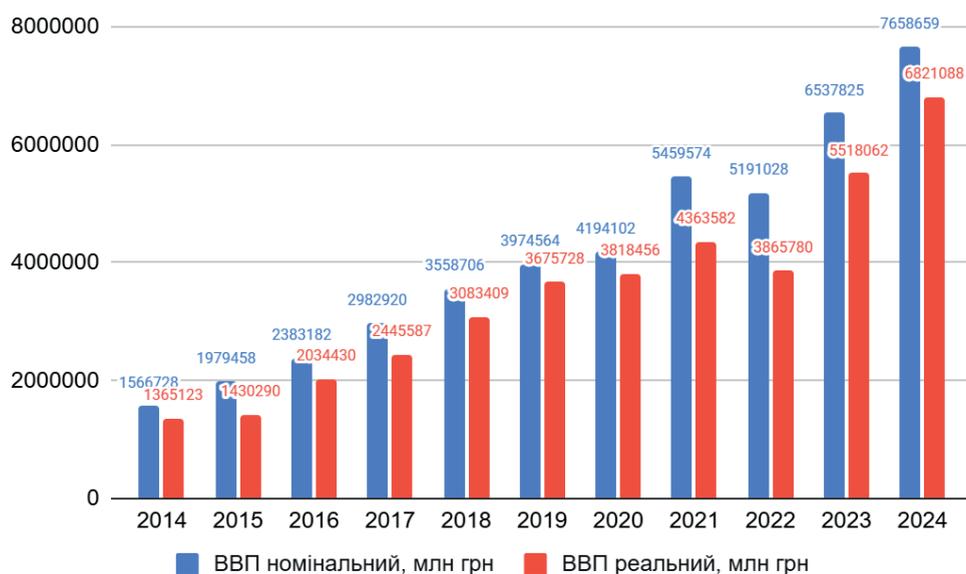

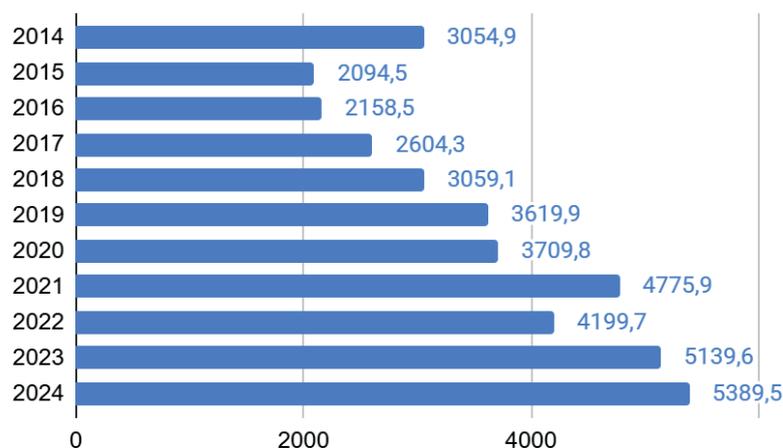
Рис. 1. Номінальний та реальний ВВП України у 2014–2024 рр., млн грн

Джерело: складено авторами на основі [5].

Динаміка як номінального, так і реального ВВП упродовж 2014–2024 рр. була позитивною, за винятком 2022 р., що став початком повномасштабного вторгнення та спричинив чи не найбільші виклики для економіки України за останнє десятиліття, зокрема скорочення на 4,9 % та 11,4 % номінального та реального ВВП відповідно.

Протягом інших років ВВП зростав, причому найшвидшими темпами у 2015 р. та 2021 р. – на 26,3 % та 30 % відносно попередніх років відповідно. Щодо реального ВВП, то найбільше зростання спостерігалося у 2023 р. та 2016 р. – на 42,7 % та 42,2 % відповідно. Загалом за останнє десятиліття номінальний та реальний ВВП України у гривневому вираженні зріс майже у 5 разів.

Подібні тенденції спостерігаються і щодо показника ВВП на душу населення. Однак позитивна його динаміка також була пов'язана зі скороченням чисельності населення. У цілому за 2014–2024 рр. досліджуваний показник зріс лише в 1,76 раза – від 3054,9 дол. США до 5389,5 дол. США (рис. 2).

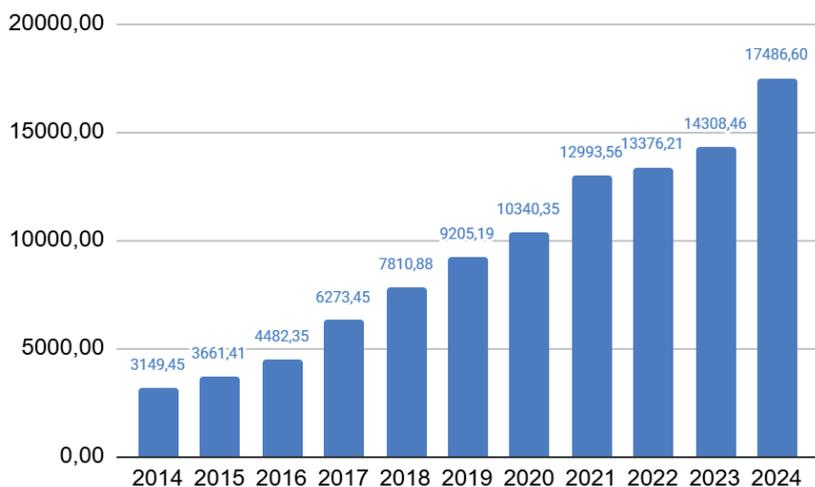

Рис. 2. Номінальний ВВП на душу населення в Україні у 2014–2024 рр., дол. США

Джерело: складено авторами на основі [5].

Середня заробітна плата в Україні за 2014–2024 рр. зросла у 5,5 разів – від 3149,45 грн у 2014 р. до 17486,60 грн у 2024 р. Найвищою вона лишається у м. Києві, Київській, Запорізькій та Донецькій областях (рис. 3).

Однією з проблем, що негативно впливає на економічне зростання в країні, є те, що офіційно десята частина працездатного населення залишається безробітною. Це спричиняє негативні тенденції на ринку праці, скорочує можливі надходження до держбюджету та спричиняє навантаження на соціальні фонди.

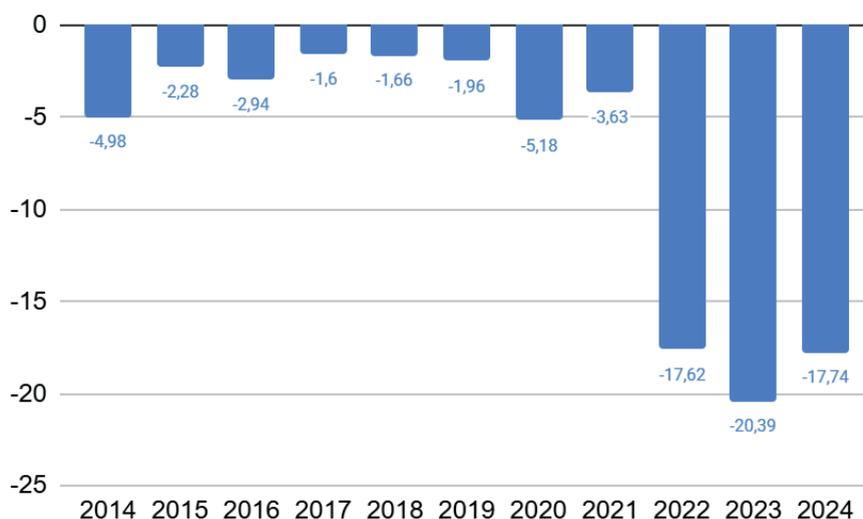

Рис. 3. Середня заробітна плата в Україні у 2014–2024 рр., грн

Джерело: складено авторами на основі [5].

За останні 10 років дефіцит бюджету в Україні спостерігався упродовж усього періоду. У 2015–2019 рр. держбюджет був дефіцитним, однак рівень дефіциту до ВВП не перевищував нормативного значення у 3 %. Максимального значення показник досяг у 2023 р. – 20,4 %. У 2024 р. він зменшився, однак рівень дефіциту бюджету до ВВП досі є критичним (рис. 4).

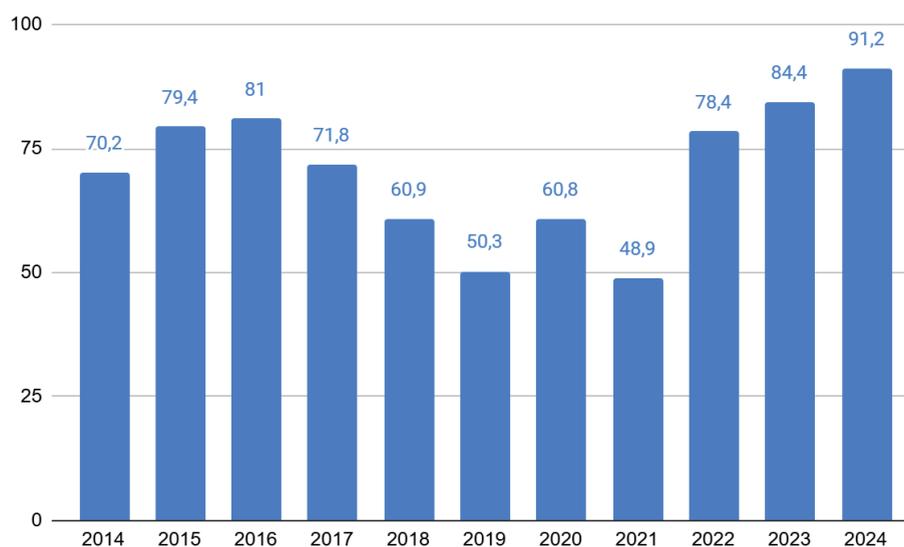
Одним із варіантів активізації економічного зростання для країн є державні запозичення. Однак кошти, залучені у вигляді кредитів, переважно спрямовуються не на інвестиційні цілі, а на покриття поточних видатків внаслідок дефіциту бюджету.

Рис. 4. Рівень дефіциту державного бюджету до ВВП у 2014–2024 рр., %

Джерело: складено авторами на основі [5; 8].

Водночас більше 70 % запозичень є зовнішніми, що за умов неспроможності України виконувати зобов'язання перед іноземними кредиторами загрожує їй втратою репутації та довіри міжнародних партнерів (рис. 5).

Рис. 5. Рівень державного боргу України до ВВП у 2014–2024 рр., %

Джерело: складено авторами на основі [5; 8].

Проаналізувавши тенденції щодо рівня державного боргу, можемо зазначити, що досліджуваний показник за останнє десятиліття був близьким до нормативного значення лише у 2018–2021 рр. Із введенням воєнного стану у 2022 р. він зріс до 78,4 % ВВП, а у 2024 р. досяг 91,2 % ВВП. В умовах необхідності забезпечення обороноздатності країни запозичення є вимушеними і виправданими, однак навіть у роки повоєнного відновлення економічний розвиток гальмуватимуть зобов'язання перед кредиторами, які доведеться виконувати.

Під час аналізу зовнішньоекономічної діяльності можна відзначити позитивну тенденцію щодо зростання експорту до 2021 р. У 2022 р. його обсяги скоротилися, однак вже у 2023 р. спостерігалася позитивна динаміка, а у 2024 р. обсяг експорту перевищив довоєнні показники, склавши 2,25 трлн грн (у 2021 р. – 2,22 трлн грн) (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяги експорту та імпорту України у 2014–2024 рр., млн грн

Період	Експорт, млн грн	Імпорт, млн грн	Сальдо, млн грн	Сальдо, %
2014	771129	826764	-55635	-7,21
2015	1045928	1083438	-37510	-3,59
2016	1175953	1315995	-140042	-11,91
2017	1432690	1662128	-229438	-16,01
2018	1414235	1711874	-297639	-21,05
2019	1636416	1947599	-311183	-19,02
2020	1639060	1702946	-63886	-3,90
2021	2217860	2307881	-90021	-4,06
2022	1857010	2721793	-864783	-46,57
2023	1875744	3261563	-1385819	-73,88
2024	2252428	3702410	-1449982	-64,37

Джерело: складено авторами на основі [5].

Якщо ж досліджувати показники імпорту, упродовж 2014–2024 рр. вони демонстрували негативну динаміку, за винятком 2020 р. У 2024 р. обсяги імпорту зросли на 13,5 % відносно попереднього року – до 3,7 трлн грн. Як бачимо, Україна переважно виступає імпортером на світовому ринку – обсяги імпорту в 2023 р. перевищили обсяги експорту в 1,7 раза. Якщо ж аналізувати структуру експорту, то у 2024 р. 32,4 % склали продукти рослинного походження, у 2014 р. домінували недорогочінні метали та вироби з них – 28,3 % у загальній структурі експорту. У структурі імпорту у 2024 р. переважали машини та обладнання – 21,3 %, а 2014 р. мінеральні продукти – 29,6 %. Будучи експортером продуктів рослинного походження Україна не зможе досягти високих показників економічного зростання. Тому важливим завданням залишається створення умов для розвитку власного виробництва техніки, машин та устаткування, продукції глибокої переробки з високою доданою вартістю.

Стимулятором економічного зростання також є залучення іноземних інвестицій, що сприяють розвитку виробничого потенціалу країни, її науково-технічному прогресу тощо. Інвестиційна привабливість України також потребує підвищення (табл. 2).

Таблиця 2

Прямі іноземні інвестиції в Україну у 2014–2024 рр., млн дол. США

Період	Прямі іноземні інвестиції, млн дол. США			
	1 квартал	2 квартал	3 квартал	4 квартал
2014	-470	-78	766	629
2015	-3370	3120	1110	-1190
2016	465	2200	1110	277
2017	1050	1490	493	695
2018	1890	847	-42	2040
2019	930	1440	2060	1590
2020	-1630	1220	-69	441
2021	1540	1200	2390	2190
2022	-611	418	232	182
2023	1310	1280	1630	351
2024	2050	1610	353	455

Джерело: [7].

Упродовж останнього десятиліття прямі іноземні інвестиції в Україну змінювались відповідно до макроекономічної ситуації. Найбільше зниження відбулося у першому кварталі 2015 р. (3,4 млрд дол. США). Рекордна сума інвестицій була здійснена у 2021 р. – у розмірі 7,3 млрд дол. США.

Кровоносною системою економіки України залишається банківська. Серед основних тенденцій варто виділити: скорочення кількості банківських установ, у тому числі, банків з іноземним капіталом; зростання активів та їх рентабельності; збільшення зобов'язань; домінування процентних доходів (близько 70 % усіх доходів). Проте проблемою залишається висока частка непрацюючих кредитів (майже третина) та лідерство за обсягами надання кредитів банків державної форми власності (близько 60 %). Більшість кредитів (орієнтовно $\frac{3}{4}$) надається суб'єктам господарювання, однак переважно у межах державних програм.

Тому насамперед кредитуються підприємства пріоритетних галузей: переробної промисловості, сільсько-го господарства, гуртової та роздрібною торгівлі. Водночас тенденцією є стрімка диджиталізація банківської сфери [9].

Русіями економічного зростання держави є суб'єкти господарювання. Якщо проаналізувати динаміку їх чисельності в Україні, можна зробити висновок, що суттєвих змін за 2014–2023 рр. не відбулося. У 2023 р. їх налічувалося 1 млн 913 тис., що на 19 тис. менше від показника 2014 р. Однак варто зазначити, що з початком повномасштабного вторгнення свою діяльність припинили 223 тис. 744 суб'єкти господарювання, з них 114 тис. 830 од. – фізичні особи-підприємці. У 2023 р. їхня чисельність зросла на 180 тис. 681 од., зокрема, ФОПами зареєструвалися 134 тис. 757 ос. [5]. Тому навіть в умовах воєнного стану економіка країни швидко адаптувалася до нових умов.

Станом на кінець 2024 р. в Україні здійснювали діяльність 285 597 підприємств та 1 707 667 фізичних осіб-підприємців. Найпоширенішими напрямками діяльності ФОПів є комп'ютерне програмування (близько 148 тис. ФОПів), роздрібна торгівля у неспеціалізованих магазинах переважно продуктами, напоями та тютюновими виробами (більше 91 тис. ФОПів), інші види роздрібною торгівлі у неспеціалізованих магазинах (більше 75 тис. ФОПів), послуги перукарень та салонів краси (більше 71 тис. ФОПів).

Серед підприємств у 2024 р., як і в 2014 р., домінували малі – близько 95 % усіх підприємств, з них майже 86 % склали мікропідприємства. Більше 35 % здійснювали діяльність у сфері сільського, лісового та рибного господарства. За останні 10 років кількість підприємств скоротилася на 55 тис. 404 од. до 285 тис. 597 од. станом на кінець 2024 р.

Якщо ж аналізувати структуру доходів державного бюджету, то у 2024 р. податкові надходження склали 52,75 %, з них 36,26 % – податки на доходи, прибуток та збільшення ринкової вартості, у структурі яких переважав податок на доходи фізичних осіб – 54,60 %, тоді як на податок на прибуток припадало 45,40 % [6]. Тобто основними платниками податків залишаються фізичні особи, які несуть основне податкове навантаження.

Унаслідок високого рівня тіньової економіки у податковій системі країни спостерігаються негативні тенденції через невиконання бізнесом зобов'язань зі сплати податків, тому бюджет недоотримує надходження і виникає потреба або в скороченні видатків, або в запозиченні ресурсів. У результаті уряд не може ухвалювати ефективні рішення у макроекономічній політиці, оскільки значна частина економіки не перебуває під контролем держави. Найбільш негативним є те, що високий рівень тінізації підриває довіру міжнародних партнерів та зменшує обсяги іноземних інвестицій. У цілому, тіньова економіка викривлює процеси розподілу ресурсів, ускладнює здійснення економічної політики та спричиняє соціальні ризики, позбавляючи права неофіційно працевлаштованих осіб на соціальне забезпечення.

Я. В. Поплюйко та М.О. Мельник здійснили розрахунок рівня тіньової економіки за чотирма методами. Значення показника за кожним методом відрізняються, однак, як зазначають автори, найбільш ефективним і стабільним є монетарний метод, а найменш надійним виявився метод споживання електроенергії [4] (табл. 3).

Таблиця 3

Рівень тіньової економіки України у 2021–2024 рр.

Період	Метод Гутманна (монетарний), % ВВП	Метод збитковості підприємств, % ВВП	Метод споживання електроенергії, % ВВП	Метод інтегрального показника, % ВВП
2021	32,02	20,35	31,88	28,36
2022	30,08	36,73	23,89	31,29
2023	24,92	21,30	37,81	25,60
2024	21,86	21,97	6,74	19,78

Джерело: складено авторами на основі [4].

Основним засобом розрахунку за монетарним методом є готівка. Він передбачає розрахунок співвідношення між готівкою та банківськими депозитами. Його підвищення без очевидних причин може бути ознакою розвитку тіньових процесів. За монетарним методом рівень тіньової економіки у 2024 р. склав 21,86 % ВВП, що є нижчим від довоєнного показника – 32,02 % ВВП у 2021 р. Однак офіційно досі п'ята частина економіки перебуває в тіні.

Виявлені тенденції свідчать про те, економіка України зростає, однак повільними темпами і знову ж таки не за рахунок модернізації промислової політики та переорієнтації на розвиток власного виробництва у сфері важкого виробництва, машинобудування обладнання тощо. Ключовими джерелами створення ВВП так і залишаються аграрний сектор та торгівля. Таким чином, економіка України все ще

має сировинно-торговельну спрямованість та не демонструє ознак інноваційно-промислового розвитку.

Варто пам'ятати, що, якщо Україна має на меті увійти до ЄС, вона повинна демонструвати стійке економічне зростання у довгостроковій перспективі, яке їй може забезпечити насамперед високотехнологічний промисловий сектор. Лише за такої умови вона зможе стати повноправним членом ЄС та користуватися перевагами євроінтеграції, а не надалі залишатися постачальником дешевої сировини та робочої сили для партнерів. Водночас держава підтримує аграріїв та торговців, упроваджуючи програми кредитування, грантові проєкти. Політика Уряду, який прагне забезпечити довгострокове економічне зростання, повинна бути спрямована на підтримку та розвиток тих галузей, які не тільки задовольняють внутрішні потреби, оптимізувавши витрати, а й дозволять поживити зовнішньоекономічну діяльність України у ролі експортера високотехнологічної продукції.

Україна має потужний фундамент для розвитку космічної діяльності, алюмінієвої та титанової промисловостей, енергетики та машинобудування. Особливо актуальним це є в умовах воєнного стану, коли значних пошкоджень зазнає енергетична інфраструктура України. Тому власні розробка, монтаж і виробництво необхідного устаткування не лише сформує базу забезпечення національної безпеки та дозволять оптимізувати витрати, а й стануть каталізатором розвитку високотехнологічного сектору машинобудування, що прискорить розвиток інших галузей промисловості та підвищить експортний потенціал країни. З іншого боку, переорієнтація на інноваційну промисловість стане вагомим фактором інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів.

Серед пріоритетних завдань – подолання диспропорцій на ринку зайнятості, оскільки наявність безробітного населення є фактором скорочення ВВП та податкових надходжень до бюджету, а отже, спричиняє навантаження на бюджетну сферу та сповільнює економічне зростання. Водночас це спричиняє негативні настрої у суспільстві, посилює міграційні процеси та сприяє тінізації економіки України. Основними причинами безробіття є невідповідність попиту та пропозиції робочої сили за професійно-кваліфікаційними категоріями, низький рівень заробітної плати, руйнування інфраструктури внаслідок воєнних дій.

На сьогодні навіть наявність повної вищої освіти не гарантує молоді працевлаштування після завершення університету. Це зумовлено відсутністю синергії освіти та бізнесу. У сучасних умовах заклади вищої освіти готують фахівців з метою забезпечення їм подальшого працевлаштування та задоволення потреб ринку, однак першочерговим їх завданням в умовах обмеженого бюджетного фінансування наразі є збереження власного функціонування через максимізацію кількості здобувачів та збереження науково-педагогічного потенціалу. У результаті, створюючи умови для боротьби за виживання ЗВО замість підвищення їхньої конкурентоспроможності, держава втрачає найцінніше – людський капітал, що є рушієм її науково-технологічного прогресу та економічного зростання. До того ж, втрата престижності закладів фахової передвищої освіти та, як наслідок, скорочення фахівців із технічною освітою, дефіцит яких спостерігається на ринку зайнятості, є одним з першочергових стримувальних факторів подальшого технологічного прогресу України.

З іншого боку, в Україні спостерігається тенденція щодо зростання чисельності самозайнятих громадян, насамперед йдеться про фізичних осіб-підприємців. Для громадянина початок власної справи є вагомим фактором підвищення соціально-економічного добробуту, оскільки дозволяє отримувати більші доходи порівняно із потенційною заробітною платою. Однак для решти громадян, які не мають достатньо ресурсів для ведення власного бізнесу та мають на меті працювати за наймом, це ризик безробіття через скорочення кількості середніх підприємств. Якщо ж говорити про користь для держави, то, з одного боку, збільшення чисельності ФОПів є індикатором розвитку підприємництва в Україні, з іншого боку, це призводить до скорочення податкових надходжень до бюджетів, оскільки податкове навантаження найманих працівників є в рази вищим від ФОПів 1 та 2 груп спрощеної системи оподаткування. Таким чином, важливим є пошук балансу між стимулюванням підприємництва та забезпеченням стабільних надходжень до бюджету, що дозволить підтримувати економічне зростання та зменшить фіскальні ризики. У цьому напрямі насамперед варто переглянути елементи спрощеної системи оподаткування.

Очевидно, в умовах війни та повоєнного відновлення пріоритетом держави буде соціальне забезпечення ветеранів та ветеранок війни, сімей загиблих, постраждалих унаслідок збройної агресії РФ, а також відбудова зруйнованої інфраструктури. Тому бюджетні кошти, а також кошти, залучені від міжнародних партнерів, будуть спрямовуватись насамперед у цих двох напрямках. До того ж, Україна змушена буде роками виконувати свої боргові зобов'язання в умовах дефіциту. Усе це свідчить про потребу зміни підходів щодо відповідальних за відбудову країни та її подальший економічний розвиток.

Висновки. Забезпечення економічного зростання економіки України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення має спиратися на такі напрями:

- 1) стабільність фінансової системи та раціональне управління державним боргом шляхом довгострокової співпраці з МВФ;
- 2) залучення міжнародного фінансування у вигляді грантів та пільгових позик;
- 3) відновлення енергетики, житла, транспортної інфраструктури, забезпечення безпеки територій;
- 4) удосконалення структури експорту шляхом зростання товарів з високою доданою вартістю;
- 5) збереження бізнесу, робочих місць, розвиток механізмів державно-приватного партнерства та інвестиційних гарантій.

Література:

1. Геєць, В.М. (2024). Суперечності та перспективи економічного зростання на інноваційній основі в Україні. *Економіка України*, 11 (756), 3–26.
- Heuets', V.M. (2024). Superechnosti ta perspektyvy ekonomichnoho zrostantnya na innovatsiyniy osnovi v Ukraini [Controversies and prospects of economic growth based on innovation in Ukraine]. *Ekonomika Ukrayiny* [Economy of Ukraine], 11 (756), 3–26. [in Ukrainian].
2. Вільчинська, О.М., Рум'янцева, К.Є. (2025). Дослідження факторів впливу на економічне зростання за допомогою економетричного моделювання. *Економіка та суспільство*, 71.
- Vil'chyns'ka, O.M., Rum'yantseva, K.YE. (2025). Doslidzhennya faktoriv vplyvu na ekonomichne zrostantnya za dopomohou ekonometrychnoho modelyuvannya [Research into factors influencing economic growth using econometric modeling]. *Ekonomika ta suspil'stvo* [Economy and Society], 71. [in Ukrainian].
3. Платонова, І.О. (2019). Експорт як чинник економічного зростання України в умовах міжнародної інтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 24(3), 37-41.
- Platonova, I.O. (2019). Eksport yak chynnyk ekonomichnoho zrostantnya Ukrayiny v umovakh mizhnarodnoyi intehratsiyi [Export as a factor of economic growth of Ukraine in the context of international integration]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo* [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy], 24(3), 37-41. [in Ukrainian].
4. Поплюйко, Я.В., Мельник, М.О. (2025). Оцінка рівня тіньової економіки України в період воєнного стану та визначення ключових факторів впливу. *Статистика України*, 2, 17-29.
- Poplyuyko, YA.V., Mel'nyk, M.O. (2025). Otsinka rivnya tin'ovoyi ekonomiky Ukrayiny v period voyennoho stanu ta vyznachennya klyuchovykh faktoriv vplyvu [Assessment of the level of the shadow economy of Ukraine during the period of martial law and identification of key influencing factors]. *Statystyka Ukrayiny* [Statistics of Ukraine], 2, 17-29. [in Ukrainian].
5. Державна служба статистики України. <<https://www.ukrstat.gov.ua/>> (2025, жовтень, 05).
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny [State Statistics Service of Ukraine]. <<https://www.ukrstat.gov.ua/>> (2025, October, 05). [in Ukrainian].
6. Open Budget. <<https://openbudget.gov.ua/>> (2025, жовтень, 12).
- Open Budget. <<https://openbudget.gov.ua/>> (2025, October, 12). [in Ukrainian].
7. Trading Economics. <<https://tradingeconomics.com/ukraine/foreign-direct-investment>> (2025, October, 15). [in English].
8. Міністерство фінансів України. <<https://www.mof.gov.ua/uk/>> (2025, жовтень, 17).
- Ministerstvo finansiv Ukrayiny. [Ministry of Finance of Ukraine]. <<https://www.mof.gov.ua/uk/>> (2025, October, 17). [in Ukrainian].
9. Національний банк України. <<https://bank.gov.ua/>> (2025, жовтень, 20).
- Natsional'nyy bank Ukrayiny [National Bank of Ukraine]. <<https://www.mof.gov.ua/uk/>> (2025, October, 20). [in Ukrainian].